

КАДЗОЕВ

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

30 ноември 2009 година *

По дело C-357/09 PPU

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание членове 68 ЕО и 234 ЕО от Административен съд София-град (България) с определение от 10 август 2009 г., постъпило в Съда на 7 септември 2009 г., в рамките на производство по дело

Саид Шамилович Кадзоев (Хучбаров),

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н A. Tizzano, г-н J. N. Cunha Rodrigues, г-н K. Lenaerts, г-н J.-C. Bonichot, г-жа C. Toader, председатели на състави, г-н C. W. A. Timmermans, г-н P. Küris, г-н E. Juhász, г-н G. Arestis, г-н L. Bay Larsen (докладчик), г-н T. von Danwitz и г-н Ал. Арабаджиев, съдии,

генерален адвокат: г-н J. Mazák,
секретар: г-н Н. Нанчев, администратор,

* Език на производството: български.

предвид искането на запитващата юрисдикция от 10 август 2009 г., постъпило в Съда на 7 септември 2009 г. и допълнено на 10 септември 2009 г., преюдициалното запитване да се разгледа по реда на спешното производство в съответствие с член 104б от Процедурния правилник,

предвид решението от 22 септември 2009 г. на втори състав да уважи посоченото искане,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 27 октомври 2009 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Кадзоев, от адв. Д. Даскалова и адв. В. Иларева, адвокати,

— за българското правителство, от г-н Цв. Иванов и г-жа Ел. Петранова, в качеството на представители,

— за литовското правителство, от г-жа R. Mackevičienė, в качеството на представител,

— за Комисията на Европейските общности, от г-жа С. Петрова и г-жа М. Condou-Durande, в качеството на представители,

след изслушване на генералния адвокат

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 15, параграфи 4—6 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни (ОВ L 348, стр. 98).

- 2 Запитването е отправено в рамките на образувано по инициатива на директора на дирекция „Миграция“ при Министерството на вътрешните работи административно производство, в което Административен съд София-град трябва да се произнесе служебно по продължаването на задържането на г-н Кадзоев (Хучбаров) в Специален дом за временно настаняване на чужденци към посочената дирекция, намиращ се в село Бусманци, Столична община (наричан по-нататък „домът за временно настаняване“).

Правна уредба

Общностна правна уредба

- 3 Директива 2008/115 е приета по-конкретно на основание член 63, първа алинея, точка 3), буква б) ЕО. Съгласно съображение 9 от Директивата:

„В съответствие с Директива 2005/85/ЕО на Съвета от 1 декември 2005 г. относно минимални норми относно процедурата за предоставяне или отнемане на статут на бежанец в държавите членки (ОВ L 326, стр. 13; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 242), гражданин на трета страна, който е подал молба за убежище в държава членка, не следва да бъде считан за [незаконно пребиваващо лице] на територията на държавата членка, до влизането в сила на отрицателно решение относно молбата или на решение, прекратяващо правото му на [пребиваване] като кандидат за убежище.“

- 4 Текстът на член 15 от Директива 2008/115, съдържащ се в главата относно задържането с цел извеждане, е следният:

„1. Освен ако в конкретния случай не могат да се приложат ефективно други достатъчни, но по-леки принудителни мерки, държавите членки могат да задържат гражданин на трета страна, по отношение на когото са образувани процедури за връщане, само за да се подготви връщането и/или да се извърши процесът на извеждане, и по-специално когато:

а) е налице опасност от укриване; или

- б) засегнатият гражданин на трета страна избягва или възпрепятства подготовката на връщането или процеса по извеждането.

Всяко едно задържане е за възможно най-кратък срок и продължава единствено по време на процедурите по извеждане и при надлежно изпълнение на тези процедури.

- 2. Задържането се постановява от административните или съдебните власти.

Задържането се постановява в писмен вид и включва фактическите и правните основания.

Когато е постановено задържане от административни органи, държавите членки:

- а) или осигуряват бърз съдебен контрол на законността на задържането, който се осъществява във възможно най-кратък срок след началото на задържането;
- б) или предоставят на съответния гражданин на трета страна правото да започне производство, при което [...] законността на задържането подлежи на бърз съдебен контрол, при който съдът се произнася във възможно най-кратък срок след започването на съответното производство. В такъв случай държавите членки уведомяват незабавно засегнатия гражданин на трета страна относно възможността [за започване на] подобно производство.

Засегнатият гражданин на трета страна се освобождава незабавно, в случай че задържането се окаже незаконно.

3. Във всеки един случай задържането се преразглежда през разумни интервали или по молба на засегнатия гражданин на трета страна, или служебно. В случай на продължителни срокове за задържане актовете по преразглеждане подлежат на съдебен контрол.

4. Когато стане ясно, че вече не съществува разумна възможност за извеждане по правни или други съображения или че вече не съществуват посочените в параграф 1 условия, задържането престава да бъде оправдано и засегнатото лице се освобождава незабавно.

5. Задържането продължава, докато съществуват посочените в параграф 1 условия и то е необходимо, за да се гарантира успешно извеждане. Всяка държава членка определя максимална продължителност за задържане, която не може да надвишава шест месеца.

6. Държавите членки не могат да удължават посочения в параграф 5 срок освен за ограничен срок, който не надвишава допълнителни дванадесет месеца в съответствие с националното законодателство, в случаите когато, независимо от положените от тях разумни усилия, е вероятно операцията по извеждането да продължи по-дълго поради:

а) липса на съдействие от съответния гражданин на трета страна или;

б) забавяне при получаването на необходимата документация от трети страни.“

- 5 Съгласно член 20 от Директива 2008/115 държавите членки са длъжни да въведат в сила до 24 декември 2010 г. необходимите закони, подзаконови и административни разпоредби, за да се съобразят с тази директива, с изключение на член 13, параграф 4 от нея.
- 6 В съответствие с член 22 от Директивата тя е влязла в сила на 13 януари 2009 г.

Национална правна уредба

- 7 Директива 2008/115 е въведена в българското право със Закона за чужденците в Република България (обн., ДВ, бр.153 от 1998 г.), изменен на 15 май 2009 г. (изм., ДВ, бр. 36 от 2009 г., наричан по-нататък „Законът за чужденците).“
- 8 Според запитващата юрисдикция обаче член 15, параграф 4 от тази директива все още не е транспониран в българското законодателство.
- 9 По силата на член 44, алинея 6 от Закона за чужденците, в случай че не може да бъде изпълнена принудителна административна мярка, наложена на чужденец, когато самоличността му не е установена или е налице явна опасност от укриване, органът, наложил мярката, може да издаде заповед за принудително настаняване на чужденеца в специален дом за временно настаняване на чужденци с цел организиране на принудителното отвеждане до границата на Република България или експулсирането.

10 Преди транспонирането на Директива 2008/115 настаняването в такъв дом не е било ограничено с никакъв срок.

11 Понастоящем съгласно член 44, алинея 8 от Закона за чужденците „[н]астаняването продължава до отпадане на обстоятелствата по ал. 6, но не повече от 6 месеца. По изключение, когато лицето отказва да съдейства на компетентните органи, има забавяне при получаване на необходимите документи за принудителното отвеждане или експулсиране или лицето представлява заплаха за националната сигурност или обществения ред, срокът на настаняването може да бъде продължен допълнително до 12 месеца.“

12 Член 46а, алинеи 3—5 от Закона за чужденците предвижда:

„3) На всеки 6 месеца началникът на специалния дом за временно настаняване на чужденци представя списък на чужденците, които са пребивавали повече от 6 месеца в него поради наличие на пречки за извеждането им от страната. Списъкът се изпраща до административния съд по местонахождението на специалния дом.

4) След изтичане на всеки 6 месеца от настаняването в специалния дом за временно настаняване на чужденци съдът служебно се произнася в закрито заседание с определение за продължаване, замяна или прекратяване на настаняването. Определението на съда не подлежи на обжалване.

5) Когато съдът отмени обжалваната заповед за принудително настаняване или определи освобождаване на чужденеца, той се освобождава незабавно от специалния дом.“

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 13 На 21 октомври 2006 г. българските сили на реда задържат лице в близост до границата с Турция. То няма документи за самоличност и се представя под името Саид Шамилович Хучбаров, роден на 11 февруари 1979 г. в Грозни (Чечения). Лицето заявява, че не желае да бъде уведомено консулството на Русия за задържането му.
- 14 Със заповед от 22 октомври 2006 г., издадена от компетентните служби на полицията, на това лице е наложена принудителна административна мярка за отвеждане до границата.
- 15 На 3 ноември 2006 г. засегнатото лице е задържано в дома за временно настаняване в очакване да стане възможно изпълнението на тази заповед, тоест до получаването на документи, позволяващи му да пътува в чужбина, и осигуряването на достатъчно финансови средства за покриване на транспортните разходи до Чечения. След осъществен съдебен контрол на 17 април 2008 г. заповедта подлежи на изпълнение.
- 16 На 14 декември 2006 г. засегнатото лице заявява пред органите на дома за временно настаняване, че истинското му име не е Хучбаров, а Кадзоев.
- 17 В хода на две административни производства пред Административен съд София-град е представено свидетелство за раждане, от което следва, че г-н Кадзоев е роден на 11 февруари 1979 г. в Москва (бивш Съветски съюз) от баща чеченец, Шамил Кадзоев, и майка грузинка, Лоли Елихвари. Представено е впрочем и временно удостоверение за самоличност на гражданин на Чеченската република Ичкерия, валидно до 3 февруари 2001 г., което е издадено на името на Саид Шамилович Кадзоев, роден на 11 февруари 1979 г. в Грозни. Засегнатото лице обаче продължава да се представя пред властите под имената Кадзоев или Хучбаров.

- 18 В периода между януари 2007 г. и април 2008 г. е разменена кореспонденция между българските и руските власти. Обратно на убеждението на българските власти, руските власти посочват, че временното свидетелство за самоличност на името на г-н Саид Шамилович Кадзоев е издадено от лица и орган, неизвестни на Руската федерация и поради това то не може да се счита за документ, доказващ руското гражданство на лицето.
- 19 На 31 май 2007 г. по време на престоя му в дома за временно настаняване г-н Кадзоев подава молба за предоставяне на статут на бежанец. Жалбата му срещу отказа на българските административни органи да уважат тази молба е отхвърлена с решение на Административен съд София-град от 9 октомври 2007 г. На 21 март 2008 г. засегнатото лице подава втора молба за убежище, която обаче оттегля на 2 април същата година. На 24 март 2009 г. г-н Кадзоев подава трета подобна молба. С решение от 10 юли 2009 г. Административен съд София-град отхвърля молбата на г-н Кадзоев и му отказва убежище. Решението не подлежи на обжалване.
- 20 На 20 юли 2008 г. адвокатът на г-н Кадзоев подава молба за замяна на мярката за настаняване в дома за временно настаняване на чужденци с по-лека мярка, а именно с подписка в съответното полицейско управление по местопребиваване. Като приемат, че г-н Кадзоев в действителност няма адрес в България, компетентните органи отхвърлят тази молба с мотива, че не са изпълнени изискваните условия.
- 21 На 22 октомври 2008 г. е подадена подобна молба, която също е отхвърлена.
- 22 В решението си от 12 март 2009 г. Върховният административен съд приема също като Комисията за защита от дискриминация, произнесла се в рамките на административно производство, образувано по жалба на г-н Кадзоев и довело до производството пред Върховния административен съд, че тъй като не е възможно

да се установи по несъмнен начин самоличността и гражданството на г-н Кадзоев, той следва да се счита за лице без гражданство.

- 23 От определението за преюдициално запитване следва, че според Центъра за подпомагане на хора, преживели изтезания, Върховният комисариат за бежанците при Организацията на обединените нации и Amnesty International, г-н Кадзоев вероятно е бил жертва на изтезания, както и на унижително и нечовешко отношение в неговата страна по произход.
- 24 Въпреки усилията, положени от българските власти, от някои неправителствени организации и от самия г-н Кадзоев за намирането на трета сигурна страна, която да може да го приеме, не е постигнато никакво споразумение и до настоящия момент той не е получил документи за пътуване. Така Република Австрия и Грузия, към които българските власти са отправили искане, са отказали да приемат г-н Кадзоев. От своя страна Република Турция, към която българските власти също са се обърнали, не е дала отговор.
- 25 Административен съд София-град уточнява, че г-н Кадзоев продължава да е задържан в дома за временно настаняване.
- 26 Делото в главното производство е образувано по представен от директора на дирекция „Миграция“ при Министерството на вътрешните работи административен акт с искане към тази юрисдикция да се произнесе служебно на основание член 46а, алинея 3 от Закона за чужденците по продължаването на задържането на г-н Кадзоев.
- 27 Посочената юрисдикция отбелязва, че преди изменението на Закона за чужденците в Република България с цел транспонирането на Директива 2008/115 продължителността на настаняването в дом за временно настаняване не е била ограничена с никакъв срок. Тази юрисдикция посочва, че не съществуват преходни разпоредби, уреждащи случаите, в които са приети решения преди гореспоменатото изменение на закона. Поради това е наложително да се тълкува въпросът за приложимостта на произтичащите от тази

директива нови правила към сроковете и основанията за продължаване на тези срокове най-вече поради обстоятелството, че в случая в главното производство максималната продължителност на задържане, предвидена във въпросната директива, е надхвърлена преди приемането ѝ.

28 Освен това не съществува изрична разпоредба, която да уточнява дали в случай като този в главното производство посочените в член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 срокове трябва да се разглеждат като включващи периода на задържане на чужденеца, през който е съществувала законова забрана за изпълнение на административна мярка „принудително отвеждане до границата“ поради образуването по молба на г-н Кадзоев производство за предоставяне на хуманитарен статут и статут на бежанец.

29 Накрая посочената юрисдикция отбелязва, че ако се приеме, че не съществува никаква „разумна възможност за извеждане“ по смисъла на член 15, параграф 4 от Директива 2008/115, възниквал въпросът дали следва да се постанови незабавно освобождаване на чужденеца в съответствие с тази разпоредба.

30 При тези условия Административен съд София-град решава да спре производството и да отправи до Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли член 15, параграфи 4 и 6 от Директива 2008/115 [...] да се тълкуват в смисъл, че:

- а) когато по националното право на държавата членка не са предвидени изисквания за максимален срок за задържане и основания за удължаването му до въвеждане на изискванията на тази директива, а при въвеждането ѝ не е предвидено обратно действие на новите разпоредби,

то посочените разпоредби от същата директива се прилагат и включват период от време само след въвеждане на изискванията ѝ в националното право от държавата членка?

- б) в предвидените срокове за задържане с цел извеждане в специализирано място по същата директива не се включва период от време, през който е съществувала забрана за изпълнение на решение за извеждане от [територията на] държавата членка по силата на изрична правна норма поради провеждане на производство за предоставяне на убежище по подадена молба от гражданин на трета страна, макар и през време на това производство да е продължил да пребивава в същия специализиран дом за задържане, когато националното законодателство на държавата членка допуска това?
- 2) Следва ли член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 [...] да се тълкуват в смисъл, че в предвидените срокове за задържане с цел извеждане в специализирано място по същата директива не се включва период от време, през който е съществувала забрана за изпълнение на решение за извеждане от [територията на] държавата членка по силата на изрична правна норма, поради наличие на производство по съдебно обжалване на това решение, макар и през време на това производство да е продължил да пребивава в същия специализиран дом за задържане, когато гражданинът не е притежавал валидни документи за самоличност и поради това съществува съмнение за личността му, не притежава средства за издръжка и има агресивно поведение?
- 3) Следва ли член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 [...] да се тълкува в смисъл, че не е налице разумна възможност за извеждане, когато:
- а) към момента на преразглеждане на задържането от съда държавата по националната принадлежност на гражданина е отказала да му издаде документ за пътуване с цел завръщане и не е постигната към този момент договореност с трета страна за приемането му, макар да продължават да се полагат усилия от страна на административните органи в държавата членка?

- б) към момента на преразглеждане на задържането от съда съществува споразумение за обратно приемане между Европейската общност и държавата по националната принадлежност на гражданина на трета страна, но държавата членка не се е позовала на разпоредбите му поради наличие на ново доказателство — свидетелство за раждане на този гражданин, при условие че същият не желае завръщането си?
- в) предвидените възможности за удължаване на сроковете за задържане по член 15, параграф 6 от [...] [Д]иректива [2008/115] са изчерпани, както и когато не е постигната договореност с трета страна за приемане [на засегнатото лице] към момента на преразглеждане на задържането му от съда във връзка с член 15, параграф 6, буква б) от [посочената директива]?
- 4) Следва ли член 15, параграфи 4 и 6 от Директива 2008/115 [...] да се тълкува в смисъл, че ако при преразглеждане на задържането с цел извеждане на гражданин на трета страна се установи, че не е налице разумна възможност за извеждането му и са изчерпани възможностите за удължаване срока на задържането му, то:
- а) не следва да се постанови незабавното му освобождаване и когато са налице кумулативно следните условия: гражданинът не притежава валидни документи за самоличност без оглед на срока им и поради това съществува съмнение за личността му, има агресивно поведение, не притежава никакви средства за издръжка и не съществува трето лице, което да е поело задължение да му осигури издръжка?
- б) при вземане на решение за освобождаване подлежат на преценка обстоятелствата дали гражданинът на трета страна притежава необходимите средства за престой на територията на държавата членка и адрес, на който да пребивава, според изискванията на националното право на държавата членка?“

По спешното производство

- 31 Административен съд София-град прави искане настоящото преюдициално запитване да се разгледа по реда на спешното производство, предвидено в член 104б от Процедурния правилник.
- 32 Запитващата юрисдикция мотивира това искане, като посочва, че по делото възниква въпросът дали следва да се продължи задържането на г-н Кадзоев в дома за временно настаняване или същият следва да се освободи. Предвид положението на това лице посочената юрисдикция отбелязва, че не би било уместно производството да бъде спряно за продължително време.
- 33 След изслушване на генералния адвокат втори състав на Съда реши да уважи искането на запитващата юрисдикция за разглеждане на преюдициалното запитване по реда на спешното производство и да предостави делото на Съда с оглед на разпределянето му на голям състав.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос, буква а)

- 34 С първия си въпрос, буква а) запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че предвидената в него максимална продължителност на задържане трябва да включва и периода на задържането, изтекъл, преди да стане приложим режимът по тази директива.

- 35 Следва да се отбележи, че член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 определя максималната продължителност на задържането с цел извеждане.
- 36 Ако периодът на задържане с цел извеждане, изтекъл, преди да стане приложим режимът по Директива 2008/115, не се вземе предвид при изчисляването на максималната продължителност на задържането, лица в положението на г-н Кадзоев биха могли да бъдат задържани за срокове, надхвърлящи максималните, предвидени в член 15, параграфи 5 и 6 от тази директива.
- 37 Подобно положение не би било в съответствие с преследваната от посочените разпоредби от Директива 2008/115 цел да се гарантира, че във всички случаи задържането с цел отвеждане няма да надвиши осемнадесет месеца.
- 38 Впрочем член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 се прилага незабавно по отношение на бъдещите последици от фактическа ситуация, възникнала при действието на предходната правна уредба.
- 39 Поради това на първия въпрос, буква а) следва да се отговори, че член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че предвидената в него максимална продължителност на задържане трябва да включва периода на задържане, изтекъл в рамките на производство по извеждане, образувано, преди да стане приложим режимът по тази директива.

По първия въпрос, буква б)

- 40 С първия си въпрос, буква б) запитващата юрисдикция иска да се установи дали в изчисляването на предвидения в член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 срок на задържане с цел извеждане трябва да се включи периодът от време, през който е спряно изпълнението на решението за извеждане поради разглеждането на молба за предоставяне на убежище, подадена от гражданин на трета страна, когато по време на производството по тази молба последният е продължил да пребивава в дома за временно настаняване.
- 41 Следва да се припомни, че съображение 9 от Директива 2008/115 гласи, че „[в] съответствие с Директива 2005/85 [...], гражданин на трета страна, който е подал молба за убежище в държава членка, не следва да бъде считан за [незаконно пребиваващо лице] на територията на държавата членка, до влизането в сила на отрицателно решение относно молбата или на решение, прекратяващо правото му на [пребиваване] като кандидат за убежище“.
- 42 По силата на член 7, параграфи 1 и 3 от Директива 2003/9/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 година за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище (ОВ L 31, стр. 18; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 48) лицата, търсещи убежище, могат да се движат свободно на територията на държавата членка, където са приети, или в рамките на зона, която им е определена от тази държава членка, но ако е необходимо, държавите членки могат да задължат лицето, търсещо убежище, да пребивава на определено в съответствие с тяхното национално право място поради например правни съображения или по съображения за обществен ред.
- 43 Член 21 от Директива 2003/9 гласи, че държавите членки гарантират, че отказът да бъдат предоставени преимуществата, предвидени от тази директива, или решенията, взети по силата на член 7, които засягат индивидуално лицата, търсещи убежище, могат да бъдат обжалвани по реда на производствата, предвидени в националното право. Предвижда се, поне като последна инстанция, възможност за обжалване по съдебен ред.

- 44 Съгласно член 18, параграф 1 от Директива 2005/85 държавите членки не могат да задържат определено лице единствено на основание, че е кандидат за убежище, а съгласно параграф 2 от същия член, ако кандидат за убежище е задържан, държавите членки гарантират възможността за бърз съдебен контрол.
- 45 Така задържането с цел извеждане, уредено в Директива 2008/115, и задържането, постановено спрямо лице, търсещо убежище, в частност по силата на Директива 2003/9, Директива 2005/85 и приложимите национални разпоредби, се обуславят от различни правни режими.
- 46 Националната юрисдикция следва да провери дали пребиваването на г-н Кадзоев в дома за временно настаняване за периода, през който той е имал качеството на лице, търсещо убежище, отговаря на условията, предвидени в общностните и националните разпоредби относно предоставянето на убежище.
- 47 Ако се окаже, че в рамките на производствата, образувани по молбите на г-н Кадзоев за предоставяне на убежище, посочени в точка 19 от настоящото решение, не е прието никакво решение относно настаняването му в дома за временно настаняване и че задържането му следователно е продължавало да се основава на предишния национален режим на задържане с цел извеждане или на режима по Директива 2008/115, периодът на задържане на г-н Кадзоев, съответстващ на времето, през което са били в ход посочените производства за предоставяне на убежище, трябва да се вземе предвид при изчисляването на периода на задържане с цел извеждане, посочен в член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115.
- 48 Следователно на първия преюдициален въпрос, буква б) трябва да се отговори, че периодът, през който лице е било настанено в дом за временно настаняване въз основа на решение, прието съгласно националните и общностни разпоредби относно търсещите убежище лица, не трябва да се счита за задържане с цел извеждане по смисъла на член 15 от Директива 2008/115.

По втория въпрос

- 49 С този въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че периодът от време, през който е спряно изпълнението на заповедта за принудително отвеждане до границата поради обжалването ѝ по съдебен ред от засегнатото лице, се взема предвид при изчисляването на периода на задържане с цел извеждане, когато по време на това производство засегнатото лице е продължило да пребивава в дом за временно настаняване.
- 50 В това отношение е необходимо да се отбележи, че член 13, параграфи 1 и 2 от Директива 2008/115 предвижда по-конкретно, че засегнатият гражданин на трета страна има право на ефективни средства, за да се защити срещу решенията, свързани с връщането му, пред компетентен съдебен или административен орган, или пред компетентен орган, съставен от членове, които са безпристрастни и чиято независимост е гарантирана. Посочените органи са компетентни да преразглеждат решенията, свързани с връщането му, и могат по-конкретно да спират временно изпълнението им, освен ако такова спиране не следва от приложимото национално законодателство.
- 51 Въпреки това нито член 15, параграф 5 и 6 от Директива 2008/115, нито някоя друга разпоредба от тази директива позволяват да се счита, че определени периоди на задържане с цел извеждане не трябва да се включват в максималната продължителност на задържане, определена в посочения член 15, параграфи 5 и 6, поради спирането на изпълнението на решението за извеждане.
- 52 В частност следва да се отбележи, че спирането на изпълнението на решението за извеждане поради обжалването му по съдебен ред, не е сред основанията за продължаване на периода на задържане, предвидени в член 15, параграф 6 от Директива 2008/115.

- 53 Така периодът на задържане на съответното лице, изтекъл по време на съдебното производство за контрол на законосъобразността на решението за извеждане, трябва да се вземе предвид при изчисляването на максималната продължителност на задържане, предвидена в член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115.
- 54 В противен случай продължителността на задържане с цел извеждане би вариала, понякога в значителна степен, в зависимост от случаите в една и съща държава членка или в зависимост от държавата членка поради специфичните за националните съдебни производства особености и обстоятелства, което би влязло в противоречие с целта на член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 да се гарантира еднаква за държавите членки максимална продължителност на задържане.
- 55 Решението от 29 януари 2009 г. по дело Petrosian (C-19/08, Сборник, стр. I-495), на което се позовава българското правителство, не опровергава горния извод. Всъщност в това дело, касаещо тълкуването на Регламент (ЕО) № 343/2003 на Съвета от 18 февруари 2003 година за установяване на критерии и механизми за определяне на държава членка, компетентна за разглеждането на молба за убежище, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета страна (ОВ L 50, стр. 1; Специално издание на български език, глава 19, том 6, стр. 56) Съдът се е произнесъл, че когато в рамките на процедура за прехвърляне на лице, търсещо убежище, законодателството на държавата членка предвижда суспензивно действие на жалба, предвиденият в член 20, параграф 1, буква г) от този регламент срок за изпълнение на прехвърлянето тече не считано от съдебното решение за спиране на изпълнението на процедурата за прехвърляне, а едва от съдебното решение по основателността на процедурата, което вече не може да попречи на това изпълнение.
- 56 Това тълкуване на член 20, параграф 1, буква г) от Регламент № 343/2003 не може да бъде пренесено в рамките на тълкуването на член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115. Всъщност, докато срокът, разглеждан в решението по дело Petrosian, посочено по-горе, определя времето, с което разполага отпавилата искане държава членка, за да изпълни прехвърлянето на лице, търсещо убежище, към държавата членка, която е длъжна да го приеме обратно, то максималните срокове, предвидени в член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115, целят да ограничат лишаването от свобода на лицата. В допълнение последните срокове ограничават продължителността на задържането с цел извеждане, но не и провеждането на самото производство по извеждане.

- 57 Поради това на втория въпрос следва да се отговори, че член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че периодът, през който е спряно изпълнението на заповедта за принудително отвеждане до границата поради обжалването ѝ по съдебен ред от засегнатото лице, се взема предвид при изчисляването на периода на задържане с цел извеждане, когато по време на производството по обжалване засегнатото лице е продължило да пребивава в дом за временно настаняване.

По третия въпрос

- 58 С този въпрос запитващата юрисдикция иска да се изясни с оглед на фактическите обстоятелства на конкретния случай по главното производство смисълът на член 15, параграф 4 от Директива 2008/115, и по-конкретно, на понятието „разумна възможност за извеждане“.

По третия въпрос, буква в)

- 59 С третия си въпрос, буква в) запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не съществува разумна възможност за извеждане, когато са изчерпани възможностите за продължаване на предвидените в параграф 6 от същия член срокове за задържане, в случай че към момента на извършване на съдебен контрол на задържането на съответното лице не е сключено никакво споразумение с трета страна за обратно приемане.
- 60 Необходимо е да се отбележи, че след като е изтекла максималната продължителност на задържането, предвидена в член 15, параграф 6 от Директива 2008/115, въпросът дали вече не съществува „разумна възможност за извеждане“ по смисъла на параграф 4 от същия член не се поставя. Всъщност в подобен случай съответното лице трябва при всяко положение да бъде освободено незабавно.

61 Така член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 може да намери приложение само доколкото не са изтекли максималните срокове на задържане, предвидени в член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115.

62 С оглед на горното на третия въпрос, буква в) следва да се отговори, че член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не намира приложение, когато към момента на извършване на съдебен контрол на задържането на съответното лице са изчерпани възможностите за продължаване на сроковете за задържане, предвидени в член 15, параграф 6 от Директива 2008/115.

По третия въпрос, букви а) и б)

63 Относно третия въпрос, букви а) и б) следва да се подчертае, че съгласно член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 задържането престава да бъде оправдано и засегнатото лице се освобождава незабавно, когато стане ясно, че вече не съществува, по правни или други съображения, разумна възможност за извеждане.

64 Както е видно от член 15, параграфи 1 и 5 от Директива 2008/115, задържането на лице с цел извеждането му може да продължава само докато процедурата по извеждане е в ход и се изпълнява надлежно и доколкото е необходимо, за да се гарантира успешното му извеждане.

65 За да може да се приеме, че продължава да съществува „разумна възможност за извеждане“ по смисъла на член 15, параграф 4 от Директива 2008/115, трябва

също така към момента на преразглеждане от националната юрисдикция на законосъобразността на задържането да е ясно, че съществува действителна възможност за успешно извеждане предвид сроковете, определени в член 15, параграфи 5 и 6 от тази директива.

66 Така не съществува разумна възможност за извеждане, когато изглежда малко вероятно засегнатото лице да бъде прието от трета страна предвид посочените срокове.

67 Предвид горното на третия въпрос, букви а) и б) следва да се отговори, че член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че само действителната възможност за успешно извеждане предвид сроковете, определени в параграфи 5 и 6 от същия този член, съответства на разумна възможност за извеждане и че последната не е налице, когато изглежда малко вероятно засегнатото лице да бъде прието от трета страна предвид посочените срокове.

По четвъртия въпрос

68 С този въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 15, параграфи 4 и 6 от Директива 2008/115 допуска, макар и да е изтекъл предвиденият в тази директива максимален период на задържане, засегнатото лице да не бъде освободено незабавно на основание, че не притежава валидни документи за самоличност, има агресивно поведение и не разполага със собствени средства за издръжка, нито с жилище или със средства, предоставени за тази цел от държавата членка.

69 В това отношение следва да се подчертае, че както следва по-конкретно от точки 35, 52 и 59 от настоящото решение, член 15, параграф 6 от Директива 2008/115 не разрешава в никакъв случай да се надвишават определените в тази разпоредба максимални срокове.

70 Възможността за задържане на лице по съображения, свързани с обществения ред и сигурност, не може да се основава на Директива 2008/115. При това положение никое от посочените от запитващата юрисдикция обстоятелства не може да представлява само по себе си основание за задържане съгласно разпоредбите на тази директива.

71 С оглед на гореизложеното на четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 15, параграфи 4 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска при изтичане на предвидения в Директивата максимален период на задържане засегнатото лице да не бъде незабавно освободено на основание, че не притежава валидни документи за самоличност, има агресивно поведение и не разполага със собствени средства за издръжка, нито с жилище или със средства, предоставени за тази цел от държавата членка.

По съдебните разноски

72 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) Член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 година относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите членки за връщане на**

незаконно пребиваващи граждани на трети страни, трябва да се тълкува в смисъл, че предвидената в него максимална продължителност на задържане трябва да включва периода на задържане, изтекъл в рамките на производство по извеждане, образувано, преди да стане приложим режимът по тази директива.

- 2) Периодът, през който лице е било настанено в дом за временно настаняване въз основа на решение, прието съгласно националните и общностни разпоредби относно търсещите убежище лица, не трябва да се счита за задържане с цел извеждане по смисъла на член 15 от Директива 2008/115.
- 3) Член 15, параграфи 5 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че периодът, през който е спряно изпълнението на заповедта за принудително отвеждане до границата поради обжалването ѝ по съдебен ред от засегнатото лице, се взема предвид при изчисляването на периода на задържане с цел извеждане, когато по време на производството по обжалване засегнатото лице е продължило да пребивава в дом за временно настаняване.
- 4) Член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не намира приложение, когато към момента на извършване на съдебен контрол на задържането на съответното лице са изчерпани възможностите за продължаване на сроковете за задържане, предвидени в член 15, параграф 6 от Директива 2008/115.
- 5) Член 15, параграф 4 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че само действителната възможност за успешно извеждане предвид сроковете, определени в параграфи 5 и 6 от същия този член, съответства на разумна възможност за извеждане и че последната не е налице, когато изглежда малко вероятно засегнатото лице да бъде прието от трета страна предвид посочените срокове.

- 6) Член 15, параграфи 4 и 6 от Директива 2008/115 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска при изтичане на предвидения в Директивата максимален период на задържане засегнатото лице да не бъде незабавно освободено на основание, че не притежава валидни документи за самоличност, има агресивно поведение и не разполага със собствени средства за издръжка, нито с жилище или със средства, предоставени за тази цел от държавата членка.

Подписи